

Kiezen voor stabiliteit

De Morgen, 7 oktober 2011

I **Marc Hooghe** is gewoon hoogleraar politieke wetenschappen aan de KU Leuven.

I Hooghe gaat na waarom samenvallende verkiezingen waarover bij het ter perse gaan van deze kolommen nog altijd geen akkoord is bereikt een goede zaak zijn.

Een van de meest bizarre vaststellingen in het huidige debat over de staatshervorming is dat er vanuit de samenleving heel weinig enthousiasme is over alle nieuwe voorstellen. Er was nog maar net een akkoord over de splitsing van het kiesarrondissement B-H-V, of de Vlaamse verkozenen in Brussel stelden tot hun verbijstering vast dat ze nauwelijks nog een kans maken om opnieuw verkozen te worden. De Vlaamse aanwezigheid in Brussel krijgt door de splitsing dus een flinke knauw. Ook wat betreft het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde waren de reacties uit het veld eerder lauw te noemen. Zowel de voorzitter van de rechtbank als de beide ordes van advocaten hadden iets van: "Tja, voor ons hoeft het niet, maar als de politiek dat wil, dan zullen we het maar doen zeker; we hebben al meer zotte oekazes uit de Wetstraat overleefd."

Het is ook niet de eerste keer dat een staatshervorming wordt doorgezet tegen de wens in van alle betrokkenen. Men zal zich herinneren dat ook ontwikkelingssamenwerking ooit gesplitst moest worden, ondanks het protest van de hele sector. Voor de Somaliërs die noodhulp moeten ontvangen zal het inderdaad niet veel uitmaken of op hun rantsoen een Belgisch, Waals, Vlaams, Brussels of Duitstalig vlagje prijkt. Op de onderhandelingstafel ligt ook nog steeds het heilloze plan om het federale wetenschapsbeleid te ontmantelen. Terwijl de rest van de wereld kiest voor schaalvergroting, om zo de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek te bevorderen, gaan wij om puur politieke redenen kiezen voor een kleinere schaal en dus onvermijdelijk ook een lager kwaliteitsniveau. Toch eens benieuwd hoe ze dat in de praktijk zullen brengen. Krijgt de Belgische wetenschappelijke basis op de Zuidpool straks een Vlaamse voordeur, een Waalse keuken, een Brusselse voorraadkamer en een Duitstalige douche?

Electorale logica

Gelet op die hele voorgeschiedenis kan men enkel tevreden zijn dat het nu voor één keer wel gaat over een voorstel dat brede steun geniet, namelijk het opnieuw laten samenvallen van de verkiezingen. Een van de grote knelpunten van de Belgische politiek is dat we constant van de ene verkiezingscampagne naar de andere sukkelen, waardoor politici nooit eens hun verantwoordelijkheid durven opnemen, maar voortdurend gevangen blijven zitten in een electorale logica. Het ziet er nu naar uit dat we nu weer langzaam overeind krabbelen na een vier jaar durende verlammende politieke crisis. Een normale reactie zou dan zijn dat we eens achterom kijken en nagaan hoe het zo uit de hand is kunnen lopen. Een van de elementen was ongetwijfeld de snelle opeenvolging van verkiezingen, waardoor de politieke partijen het niet aandurfd en een eerbaar compromis te sluiten. Als we lessen kunnen trekken uit de voorbije politieke crisis, dan is het wel dat ons land nood heeft aan een aantal mechanismen die voor meer stabiliteit kunnen zorgen. Het opnieuw laten samenvallen van de verkiezingen is een van de meest voor de hand liggende oplossingen in dat verband.

Copernicaans

Het is opvallend dat in het debat over samenvallende verkiezingen, er in feite maar één tegenargument telkens terugkeert. Het heet dan dat de Vlaamse verkiezingen onvoldoende belang zullen krijgen als ze samenvallen met de federale verkiezingen. Dat argument getuigt van een magistraal gevoel voor ironie. Het zijn juist diegenen die pleiten voor allerlei Copernicaanse omwentelingen waardoor het regionale niveau het belangrijkste zou worden, die er blijkbaar op voorhand reeds van overtuigd zijn dat de kiezer dat Vlaamse niveau maar saai en onbeduidend zal vinden. Bovendien moet men hier maar ook eens consequent in zijn: als men wil dat het regionale en het federale niveau niets met elkaar te maken hebben, dan moet die lijn ook helemaal doorgetrokken worden. Dan moet Vlaams minister-president

Peeters zich niet uitspreken over de federale regeringsvorming, en de N-VA-ministers in de Vlaamse regering moeten niet lastig gaan doen omdat hun partij aan de zijlijn staat bij de federale onderhandelingen. Het Belgisch federaal systeem dwingt nu eenmaal tot een voortdurende samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus, en het feit dat verkiezingen nu al dan niet samenvallen, zal daarin weinig verschil maken.

Meer ademruimte

Er zijn dus alleen maar argumenten voor het laten samenvallen van de verkiezingen. In 2014 vallen ze trouwens al automatisch samen, en met een beetje geluk kunnen we dan in de periode 2014-2018 opteren voor vier jaar politieke stabiliteit. Die kunnen we gebruiken om de achterstand in te halen die is ontstaan gedurende de langdurige politieke crisis tussen 2007 en 2011. Ons pensioensysteem moet hervormd worden, de begroting moet gesaneerd worden, Justitie en Financiën moeten efficiënter bestuurd worden en allicht valt er onderweg nog wel een akkefietje uit de kast zoals het redden van een grootbank, of het hervormen van de overheidsbedrijven. Dat zijn allemaal opdrachten die niet echt populair zijn, en die niet veel stemmen gaan opleveren, maar ze zijn wel levensnoodzakelijk om de toekomst van ons sociaal model te garanderen. Je krijgt de indruk dat politici slechts met veel tegenzin dat soort karweien aanpakken, juist omdat ze beducht zijn voor een electorale afstraffing. Als je onpopulaire maatregelen gaat nemen voor het brugpensioen, dan kost je dat op korte termijn stemmen en de meest voor de hand liggende oplossing is dan dat eindeloos voor je uit te schuiven. Samenvallende verkiezingen geven iets meer ademruimte, zodat men na 2014 eindelijk eens een aantal noodzakelijke maar pijnlijke hervorming kan aanpakken.

Met een beetje geluk kunnen we in de periode 2014-2018 opteren voor vier jaar politieke stabiliteit. Die kunnen we gebruiken om de achterstand in te halen die is ontstaan gedurende de langdurige politieke crisis tussen 2007 en 2011